

Gezamenlijke reactie van Energie-Nederland, Holland Solar, EnergieSamen en Nedzero op de consultatie prioriteringsruimte transportverzoeken.

6 augustus 2025

Wij hechten groot belang aan het aanpakken van het gebrek aan netcapaciteit. Het versnellen van netverzwaring en netuitbreiding is daarbij essentieel. Tegelijkertijd zal er de komende tijd sprake zijn van netschaarste. De gevolgen daarvan zijn groot. Duurzame productie krijgt geen toegang tot het net en elektrificatie wordt ernstig belemmert. Wij begrijpen dan ook de publieke wens om maatschappelijk prioriteren van transportcapaciteit mogelijk te maken.

De grootse uiteenzetting van categorieën, functies en sub functies maakt het overzichtelijk maar daarbij ook een flinke opgave om dit gedegen te analyseren en te beoordelen. Wij betwijfelen of deze manier van prioriteren niet erg veel werk op de hals haalt voor aan de ene kant de aanvragende partij en aan de andere kant de netbeheerder die dit moet beoordelen. Voorkomen moet worden dat we voorbijgaan aan efficiëntie en doelmatigheid in de uitvoering waardoor de benodigde capaciteit ten koste gaat van andere belangrijke activiteiten.

Antwoord op consultatievraag 1:

a. Prioriteren binnen een categorie is omslachtig en niet wenselijk. Op deze manier wordt er nog meer onduidelijkheid gezaaid tussen de netbeheerder en aanvragende partij. Een bijkomend nadeel van hardheidsclausules is dat partijen in de wachtrij nog minder zekerheid op transport hebben. Op het laatste moment kan immers altijd een andere partij prioriteit krijgen, nu ook binnen categorieën. Daarnaast kan dit zorgen voor een oneindige lobby om anders geprioriteerd te worden ten opzichte van andere functies en sub functies.

Op zich is begrijpelijk dat prioritering verdere schrijnende gevallen blootstelt. Echter lijkt ons dat het lastig zal zijn om beoordelingscriteria rond hardheidsclausules robuust te formuleren en toe te passen. Het risico op procedures en vertragingen lijkt ons erg groot, aangezien een aansluiting van zeer grote waarde dan wel levensbelang is voor allerlei gebruikers. Dat zij alle juridische en niet-juridische trajecten zullen inzetten om alsnog prioriteit te krijgen, met als gevolg veelvuldige geschillenprocedures en publieke uitlatingen, is denkbaar.

b. –

c. Ook hier is het prioriteren binnen een categorie omslachtig en niet wenselijk. Dit zal tot meer discussie leiden en zorgen voor verwarring en onduidelijkheid.

d. –

e. Het herevalueren van het prioriteringskader is een goed idee. Dit zou niet enkel moeten gebeuren nadat andere categorieën dan wel functie of sub functies zich melden. Maar dit dient ook te worden gedaan op basis van het effect van het prioriteringskader op het elektriciteitsnet.

f. –

Antwoord op consultatievraag 2:

a. Het loslaten van FCFS is niet wenselijk bij de categorie congestieverzachtters. Vanuit een net-efficiënt oogpunt zou het maatschappelijk interessant kunnen zijn om congestieverzachtters die ‘congestieverzachtender’ zijn dan de andere congestieverzachtters eerder op het net te laten. Zodat het net optimaal gebruikt wordt vanuit het netsysteem gedacht. Echter is het energiesysteem groter dan het net en zou het vanuit de bredere systeemgedachte inefficiënt kunnen zijn om de volgende redenen:

- Congestie is een “moving target” en niet enkel afhankelijk van congestieverzachtters. Elke toekomstige analyse zal weer een discussie starten over de gewenste locaties. Tijdens momenten van stress is het natuurlijk dat partijen zoeken naar meer grip en controle. Echter weten wij dat dit lang niet altijd de beste oplossing is, aangezien nevenschade (verminderde marktwerking, vertraagde investeringen, onrust, etc.) meestal achteraf pas duidelijk wordt.

- Netgebruikers zullen mogelijk in moeten leveren in hun eigen efficiëntie om congestieverzachtender te zijn zodat ze als ‘beter’ worden aangemerkt dan een andere netgebruiker om het net op te laten. Sommige aanvragers zullen verder kunnen gaan omdat hun bedrijvigheid dit aan kan. Dit gaat dan dus wel ten koste van de eigen bedrijvigheid en dus efficiëntie.

- De hoeveelheid werk die deze prioritering binnen congestieverzachtende aanvragen oplevert is lastig te voorzien. De kans is groot dat er ingewikkelde netanalyses gedaan moeten worden. Mogelijk worden er procedures gestart omdat aanvragers toch congestieverzachtender geloven te zijn dan degene die prioriteit heeft gekregen.

Daarnaast dienen de kernvoorwaarden voor congestieverzachter goed in elkaar te zitten. Het proces rondom het opstellen van de randvoorwaarden dienen in samenwerking met de markt opgesteld te worden. Hierbinnen prioriteren en dus het loslaten van FCFS is onwenselijk.

b. –

c. Congestieverzachtters zouden überhaupt niet op de wachtrij horen. Congestieverzachtters moeten zo snel mogelijk het net op. Er kan dus al op non-discriminatoire wijze transportcapaciteit gegeven worden aan congestieverzachtters.

Antwoord op consultatievraag 3:

-

Warmte in het prioriteringskader

De ACM schaaft warmtelevering onder categorie 3 ‘basisbehoefte’, omdat zij wel voldoet aan de tweede en derde beoordelingsvoorwaarde, maar niet aan de eerste (nationale veiligheid). Warmtenetten – inclusief transport en distributievoorzieningen –

vallen daardoor in het prioriteringskader. Energie-Nederland steunt deze positie maar geeft een aantal aandachtspunten mee.

Punt 119 verduidelijkt dat een warmtebron alleen meetelt wanneer zij “integraal onderdeel is van het warmtenet”. Punt 120 stelt vervolgens dat een bron géén prioriteit krijgt als zij zonder grote gevolgen door een andere leverancier kan worden vervangen. Daarmee lijkt het alleen het warmtebedrijf of de warmtenetbeheerder te zijn die een prioriteringsverzoek kan indienen, terwijl in de praktijk de warmtebron veelal in handen is dan wel ontwikkeld wordt door een andere entiteit/partij (in sommige gevallen zelfs wettelijk verplicht, zoals bij geothermie door de verplichte deelname van EBN). Het eigendom van de warmtebron staat echter los van het integrale karakter van het warmtenet en de ketenverantwoordelijkheid en leveringsverplichting die op het warmtebedrijf rusten. Het is vanuit dat perspectief onlogisch dat alleen het warmtebedrijf of de warmtenetbeheerder het prioriteringsverzoek kan doen; de desbetreffende warmtebron en daarmee de daarbij behorende elektriciteitsaansluiting is immers in die gevallen niet van het warmtebedrijf of de warmtenetbeheerder.

Bronontwikkeling vóór integratie (volloopfase)

Nieuwe warmtenetten doorlopen vrijwel altijd een groeipad. In de beginjaren wordt de warmtevraag veelal (deels) gedekt met tijdelijke assets, terwijl de duurzame bron – bijvoorbeeld geothermie – wordt ontwikkeld tot er voldoende afname is. Onzeker blijft of zo'n bron tijdens deze opschalffase reeds als “integraal” wordt gezien.

Wij verzoeken de ACM daarom expliciet te bevestigen dat een bron als “integraal” wordt gezien als de bron:

- contractueel is vastgelegd voor een toekomstig warmtenet, én
- waarvoor een bronnenstrategie bestaat, ook in de aanloopjaren onder categorie 3 kan vallen, zelfs wanneer nog geen (volledige) warmtelevering plaatsvindt.

Daarnaast verzoeken wij te bevestigen dat piek- en backupbronnen (bijv. eboilers of tijdelijke gasketels) als onlosmakelijk onderdeel van het warmtenet worden beschouwd, omdat zij essentieel zijn voor leveringszekerheid.

Beoordeling van ‘alternatieven’ voor warmtebronnen

De formulering “bij het wegvallen van een warmteproducent kan worden gekozen voor een alternatieve partij” (punt 120) is te ruim. In de praktijk bepalen duurzaamheid, betaalbaarheid en leveringszekerheid welke bron passend is en in sommige gevallen kan het eigendom van de warmtebron niet bij dezelfde entiteit als het warmtebedrijf liggen.

Wij vragen de ACM een helder toetsingskader op te stellen dat:

- rekening houdt met technische geschiktheid (temperatuurniveau, beschikbaarheid),

- oog heeft voor reeds gedane investeringen, en
- voorkomt dat een project buiten het kader valt op basis van een hypothetisch, maar feitelijk niet realistisch alternatief.

Warmte als congestieverzachter

Losstaande warmte-innovaties kunnen netto ruimte op het elektriciteitsnet creëren. De Netcode definieert een “congestieverzachter” als een partij die per saldo transportcapaciteit vrijspeelt zonder elders congestie te veroorzaken. Om te voorkomen dat waardevolle oplossingen onnodig in de wachtrij belanden, verzoeken wij ACM en netbeheerders objectieve, publiek toegankelijke criteria te publiceren voor de kwalificatie van warmte-initiatieven als congestieverzachter.

Focus op leveringszekerheid

Energie-Nederland begrijpt de strakke focus op de leveringszekerheid, vanuit het bredere perspectief en doel van het prioriteringskader, maar door de congestieproblematiek komt de verduurzaming van bestaande warmtenetten wel in gevaar. Dit heeft onder de beoogde Wet collectieve warmtevoorziening mogelijk verstrekende gevolgen voor het aangewezen warmtebedrijf en zou uiteindelijk ook de leveringszekerheid voor de bestaande verbruikers direct kunnen raken. Zonder prioritering van voldoende transportcapaciteit is daarom in die gevallen waar de vertraging in de verduurzaming wordt veroorzaakt door de congestieproblematiek een ontheffingsgrond noodzakelijk voor de onder de beoogde Wet collectieve warmtevoorziening straks verplichte verduurzaming van de warmtelevering. Energie-Nederland verzoekt de ACM hier bij haar UHT op het Bcw aandacht voor te hebben.

Leveringszekerheid/Voorzieningszekerheid

Op termijn, zullen investeringen ten behoeve van de voorzieningszekerheid onder dit prioriteitskader moeten vallen, zeker wanneer deze geborgd wordt met een CRM (Capacity Renumartion Mechanism). De noodzaak van een CRM is een impliciete kwalificatie van maatschappelijke prioriteit. Dergelijk investeringen, waar LDES (lange termijn opslag) en andere vormen van flexibiliteit ook toe behoort zullen onder het huidige regime achteraan in wachtrijen aansluiten en niet tijdig transport krijgen. Mogelijk worden deze assets niet als pure congestieverzachter aangemerkt, doordat zij op bepaalde momenten niet een positieve bijdrage leveren aan de netbelasting. Bijvoorbeeld omdat er beperkte afname nodig is om hun vitale processen draaiende te houden om momenten met afnamecongestie. Dit is gelukkig nog geen acuut probleem, hetgeen ACM de kans geeft dit proactief en tijdig op te pakken, in goed overleg met markt en overheid.

Samenvattend verzoek aan de ACM

1. Erken warmtebronnen en daarmee ook hun eigenaren (warmteproducenten) die bedoeld zijn om binnen een vastgestelde termijn

- baseload te leveren, evenals piek en backupbronnen, vanaf de start van hun ontwikkeling als integraal onderdeel van het warmtenet (categorie 3).
- 2.** Publiceer een transparant beoordelingskader om vast te stellen wanneer “geen reëel alternatief” bestaat, met expliciete aandacht voor duurzaamheid, leveringszekerheid en reeds gedane investeringen.
 - 3.** Verduidelijk de objectieve criteria waaraan warmteoplossingen moeten voldoen om als congestieverzachter te worden erkend.
 - 4.** Betrek de congestieproblematiek in relatie tot de ontheffingsgronden van het CO₂ afbouwpad bij de UHT-reactie op het Bcw.